

Archeologienota Mullem Axelwalle

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VAN QUAETHEM

8-9-2017

Titel: Archeologienota Mullem Axelwalle

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Kris Van Quaethem

Projectcode bureauonderzoek: 2017F232

Intern projectnummer: 2017.112

Locatiegegevens: Mullem Axelwalle

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 97364 en Y: 176722; X: 97532 en Y: 176874

Kadastergegevens: Oudenaarde, afdeling 13 (Mullem), sectie A, percelen 567C, 583C (partim), 585F, 585G (partim) (zie figuur 5)

Topografische kaart: zie figuur 3 en 4

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Kris Van Quaethem (assistent-archeoloog) en Noël Martens (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 08/09/2017

© Acke & Bracke bvba, Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANEDE WERKEN	11
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	12
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	12
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	14
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	16
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	17
2.4. HISTORISCHE SITUERING	20
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	28
3. SYNTHESE	30
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	30
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	30
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	31
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	32
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	32
4. SAMENVATTING	34
5. BIBLIOGRAFIE	36
6. BIJLAGES	37

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Mullem Axelwalle, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

---

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Tevens werd een plaatsbezoek uitgevoerd. Op basis van deze gegevens samen wordt afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site in een landelijke context, niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein bevindt zich aan weerszijden van Axelwalle te Mullem (een deelgemeente van Oudenaarde, provincie Oost-Vlaanderen). Het deel ten zuiden van de weg is 4305m² groot en in gebruik als grasland. Het deel ten noorden van de weg, 4872m² groot, is deels bebouwd met een woonhuis en aanpalende stallen en schuren, en wordt aan 3 zijden omgeven door grasland. De bebouwing vormt een U-vormig patroon. Op het noordelijke terrein zijn nog enkele bomen aanwezig. Het geheel was vroeger in gebruik als hoeve, maar die functie heeft het momenteel niet meer. De schuren worden enkel nog gebruikt voor opslag en als garage, volgens de huidige bewoners is het zeker 20 jaar geleden dat er nog vee aanwezig was.

Een gedetailleerd plan 'bestaande toestand' is te vinden in bijlage achteraan.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).

Figuur 2 Zuidelijke deel van het plangebied.

Figuur 3 Noordelijke deel van het plangebied, gezien vanuit het westen.

Figuur 4 De bestaande bebouwing aan de straatkant, gezien vanuit het zuiden. Het deel rechts van de groene poort wordt niet afgebroken, de rest wel.

Figuur 5 Noordelijke deel van het plangebied, gezien vanuit het oosten.

Figuur 6 Zicht vanuit het zuiden op de noordelijke schuur en de binnenkoer.

Figuur 7 Zicht vanuit het noorden op de bestaande woning met aansluitende stallen. Het deel links van de grote opening in de schuur wordt niet afgebroken, de rest wel.

2.2. Geplande werken

De site zal verkaveld worden: er worden 7 loten gecreëerd in het noordelijke deel (loten 1 tot en met 7), en 5 loten in het zuidelijke deel (loten 8 tot en met 12). Er wordt geen interne wegenis aangelegd, de loten hebben uitweg naar Axelwalle. Een gedetailleerd verkavelingsontwerp is te vinden in bijlage achteraan. Lot 5 wordt uitgesloten van de verkaveling: op dit lot is de huidige woning gelegen, die behouden blijft. Ook het deel van de noordelijke schuur die op dit lot komt te liggen, blijft behouden (dit wordt op het ontwerpplan verkeerd aangeduid). Er gebeuren dus geen verdere werken op dit lot. In het noordelijke deel worden 6 halfopen bebouwingen opgericht, in het zuidelijke deel 4 halfopen bebouwingen. De rooilijn in het zuidelijke deel verschuift iets naar de straatkant. Op het grote, meest zuidelijk gelegen lot 12 wordt geen bebouwing voorzien; dit kan ofwel samen met één van de andere loten verkocht worden, ofwel opgesplitst worden in meerdere loten. Ook dit lot wordt uitgesloten van de verkaveling; dit zal vanwege de ligging in landschappelijk waardevol agrarisch gebied dezelfde bestemming moeten behouden.

Om de verkaveling te kunnen realiseren zal een deel van de bestaande bebouwing worden afgebroken en worden de bomen gerooid. De westelijke schuur en het deel van de zuidelijke en noordelijke schuren dat buiten lot 5 valt, wordt afgebroken. Aan straatzijde is tussen de hoek van westelijke met de zuidelijke schuur een grote voormalige aalput aanwezig, deze wordt uitgebroken. De verharding aanwezig op de binnenkoer wordt uitgebroken, behalve op lot 5.

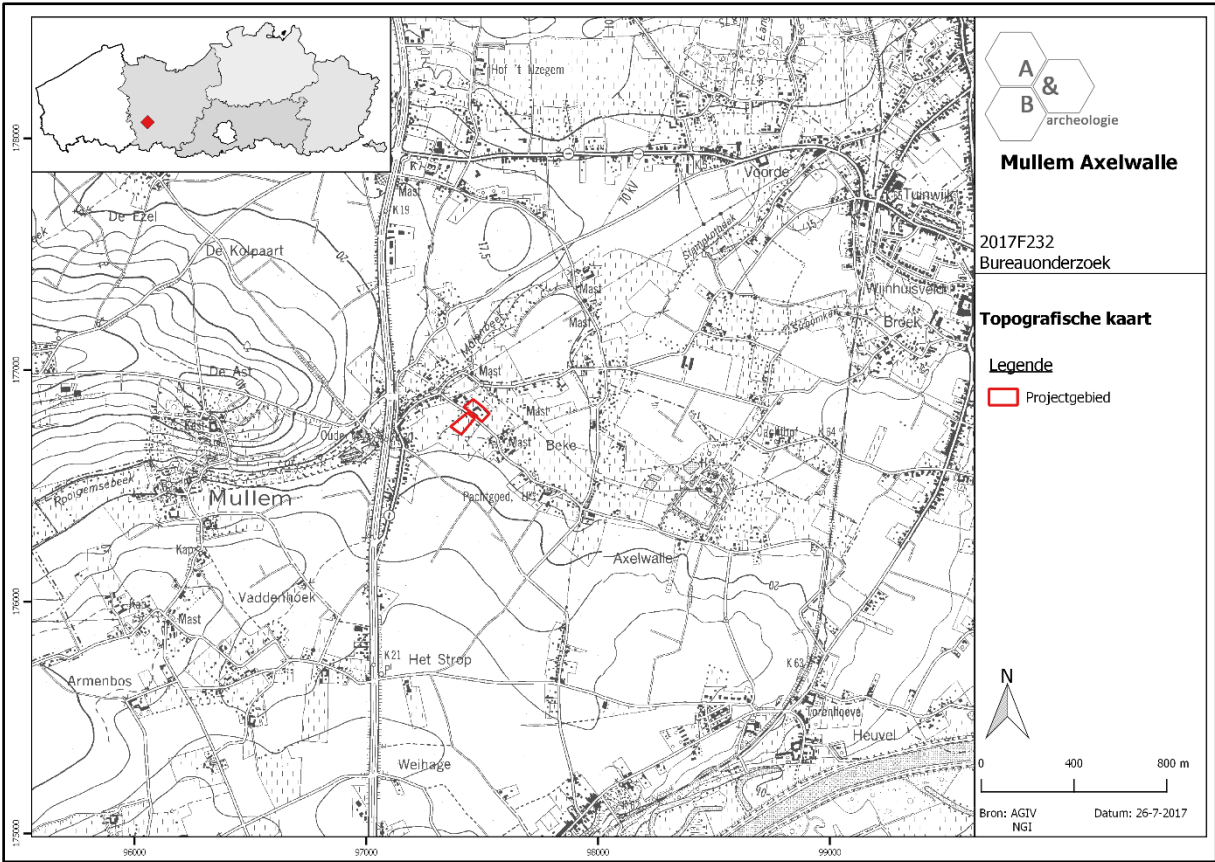
Er kan vanuit gegaan worden dat het archeologisch bodemarchief over het volledige plangebied, met uitzondering van loten 5 en 12, bedreigd wordt door de werken: de voorafgaande afbraak- en rooiwerken, het bouwrijp maken van de percelen, het optrekken van de woningen, het aanleggen van nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones is nefast voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

2.3.
Landschappelijke ligging

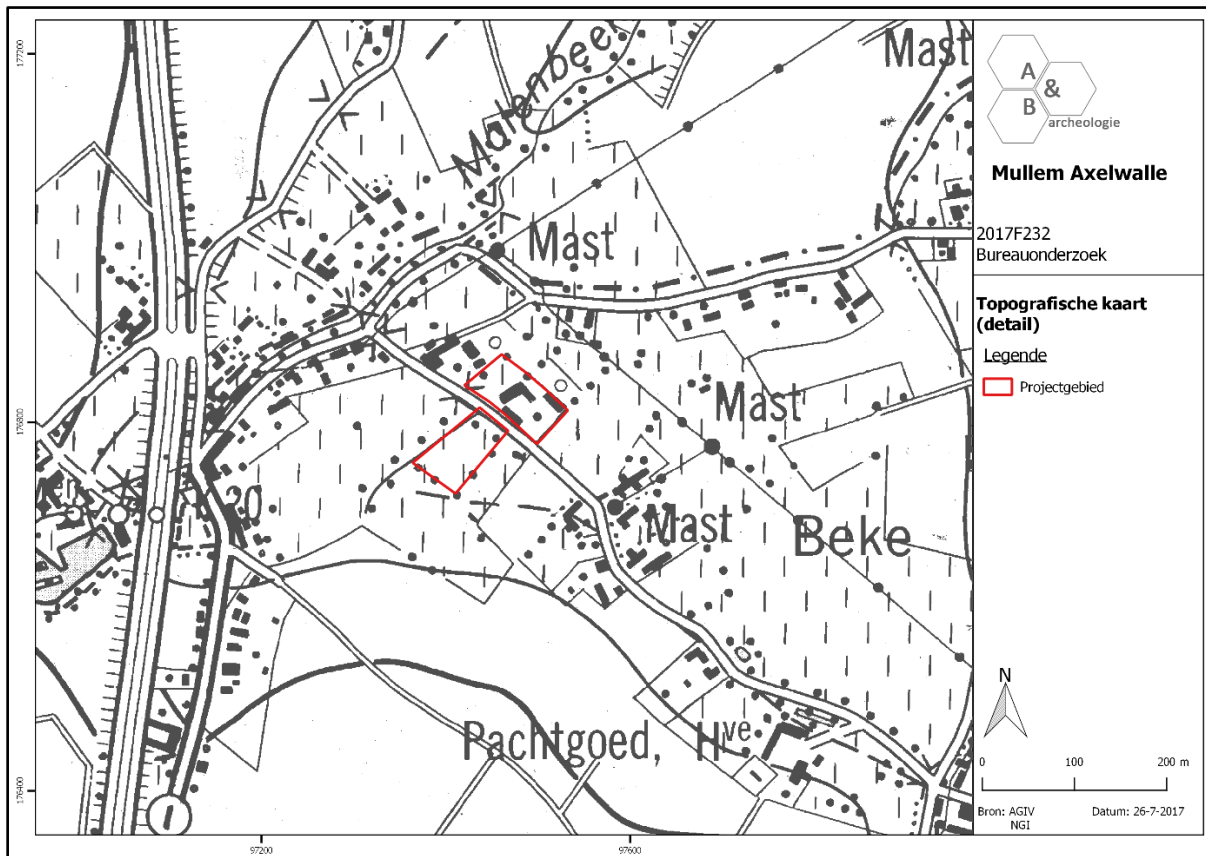
2.3.1.
Topografische situering

Het projectgebied bevindt zich in Mullem, een deelgemeente van Oudenaarde, in het zuidwesten van de provincie Oost-Vlaanderen. De straat Axelwalle wordt gescheiden van de dorpskern van Mullem door de N60, de baan die Gent met Oudenaarde verbindt en zo’n 250 ten westen van het plangebied ligt. Mullem ligt ten noorden van Oudenaarde en grenst ten noorden aan Huise (deelgemeente van Zingem), ten oosten aan Heurne (deelgemeente van Oudenaarde), ten zuidwesten aan Eine (deelgemeente van Oudenaarde) en ten noordwesten aan Wannegem-Lede (deelgemeente van Kruishoutem). Axelwalle is genoemd naar de heerlijkheid Axelwalle en loopt zowel in Heurne als in Mullem. Langsheen de straat zijn een aantal hoeves en verspreide bebouwing aanwezig. Ten westen en ten noorden, langsheen de straat Bekemolen en verder richting de Bekestraat, loopt de Molenbeek.

Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het gebied aangeduid als ‘Weiland’, ‘Akkerbouw’ en ‘Andere bebouwing’. Dit komt niet overeen met het huidige gebruik, er is een woning met schuren aanwezig met rondom weiland.

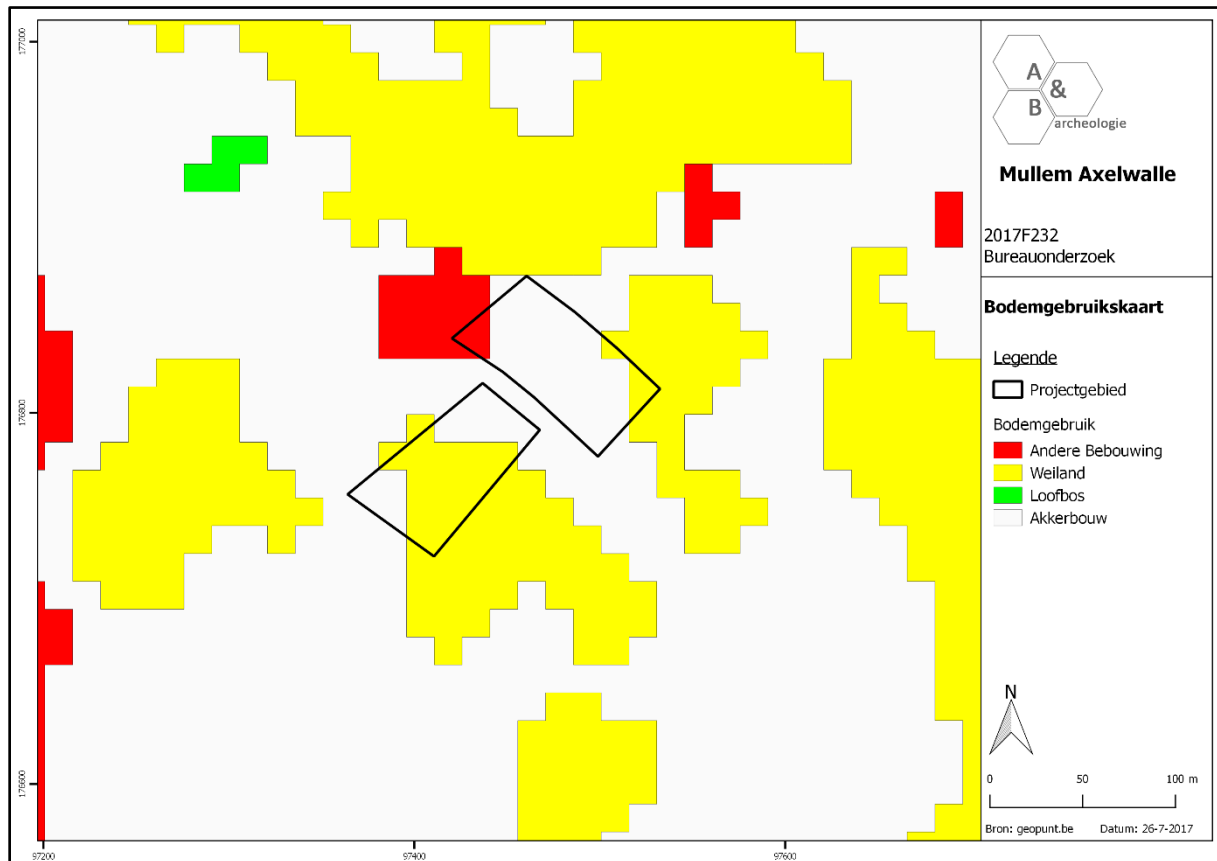
Figuur 8
Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 9 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 10 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

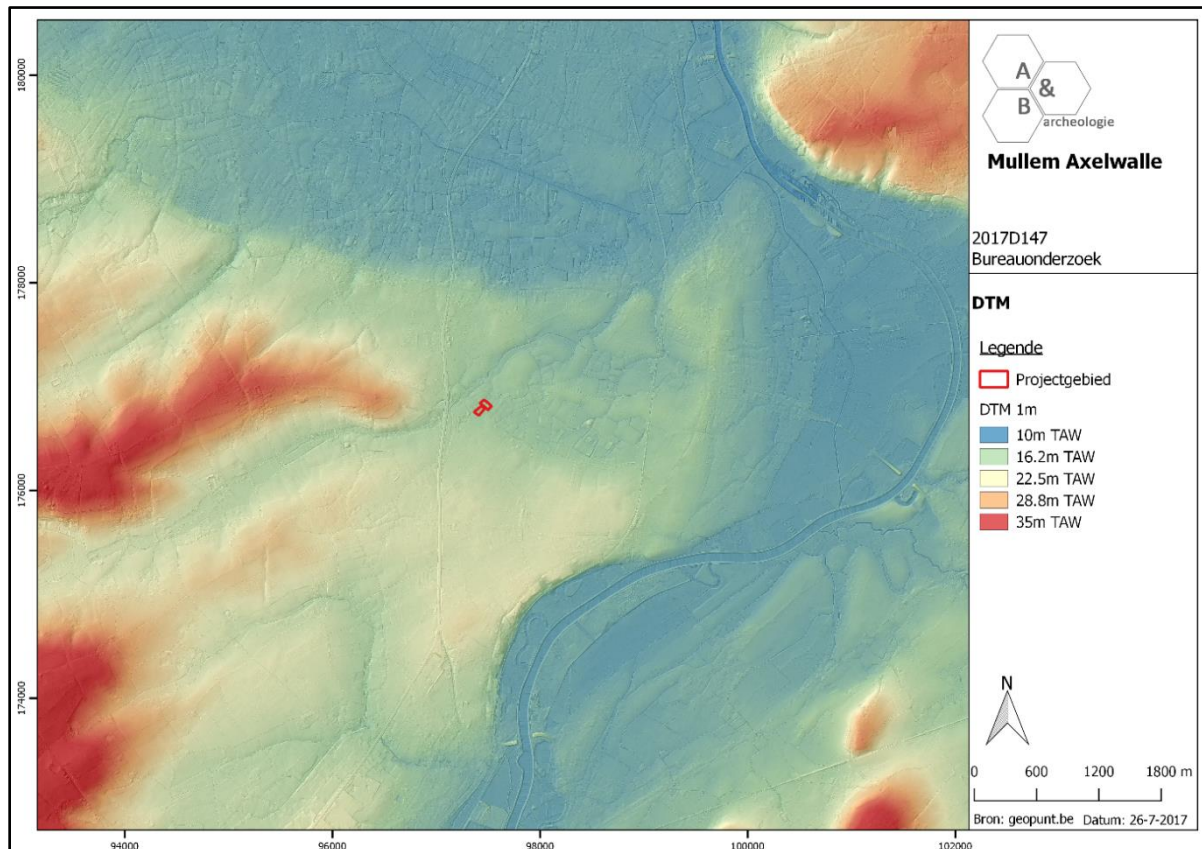

Figuur 11 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

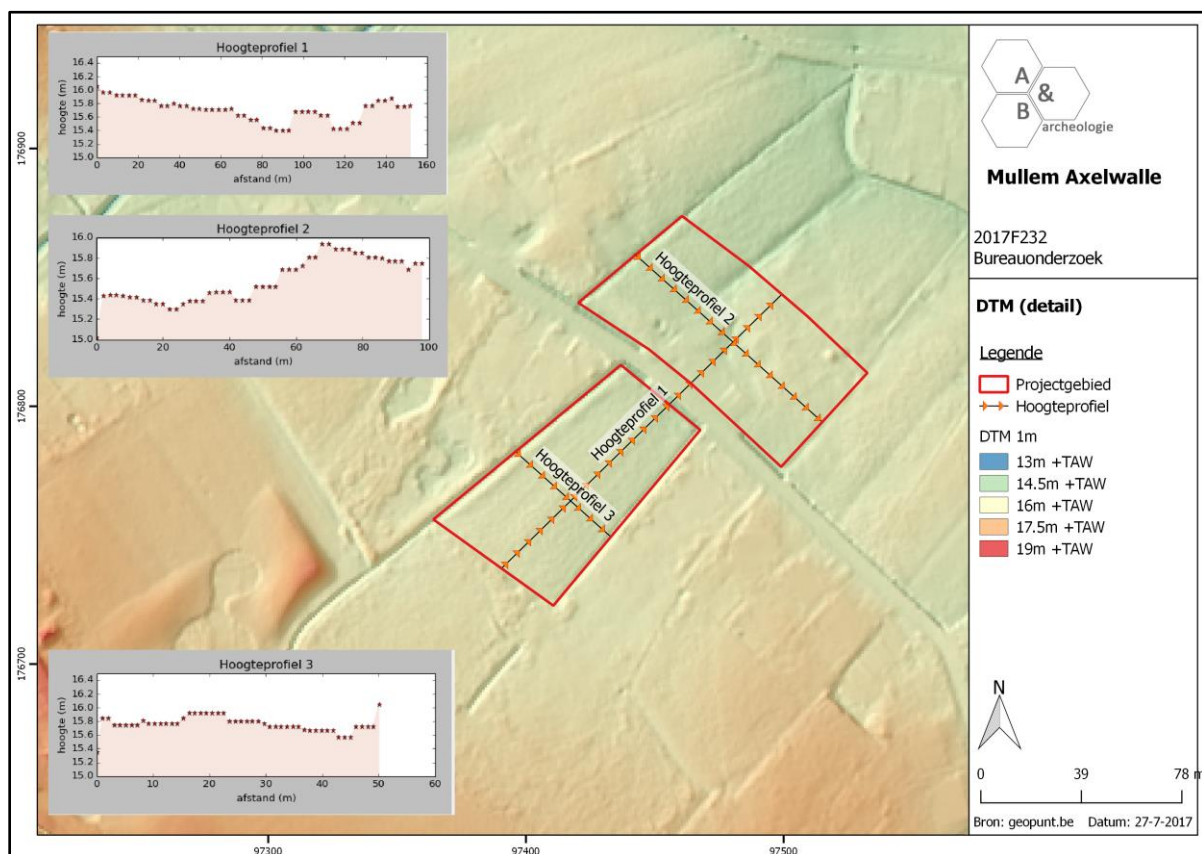
2.3.2. Landschappelijke situering

Mullem is een valledorp aan de Molenbeek. Hierbij sluiten koutergronden aan die overvloeien in het Heurnese koutercomplex. Ten zuiden van het dorp liggen iets meer drassige gronden. Ten noorden en ten westen van het dorp ligt de Astberg. Het plangebied is gelegen op de overgang naar de hogere koutergronden. Op het digitale hoogtemodel is te zien dat het zuidelijke deel van de verkaveling licht afhelt naar het noorden, van ca. +16m TAW in het zuiden tot ca. +15,40m TAW aan Axelwalle. Het noordelijke deel van de verkaveling stijgt opnieuw licht, tot ca. +15,80m TAW. De noordwestelijke zone van het noordelijke deel is het laagstgelegen, zonder dat evenwel sprake is van komvorming.

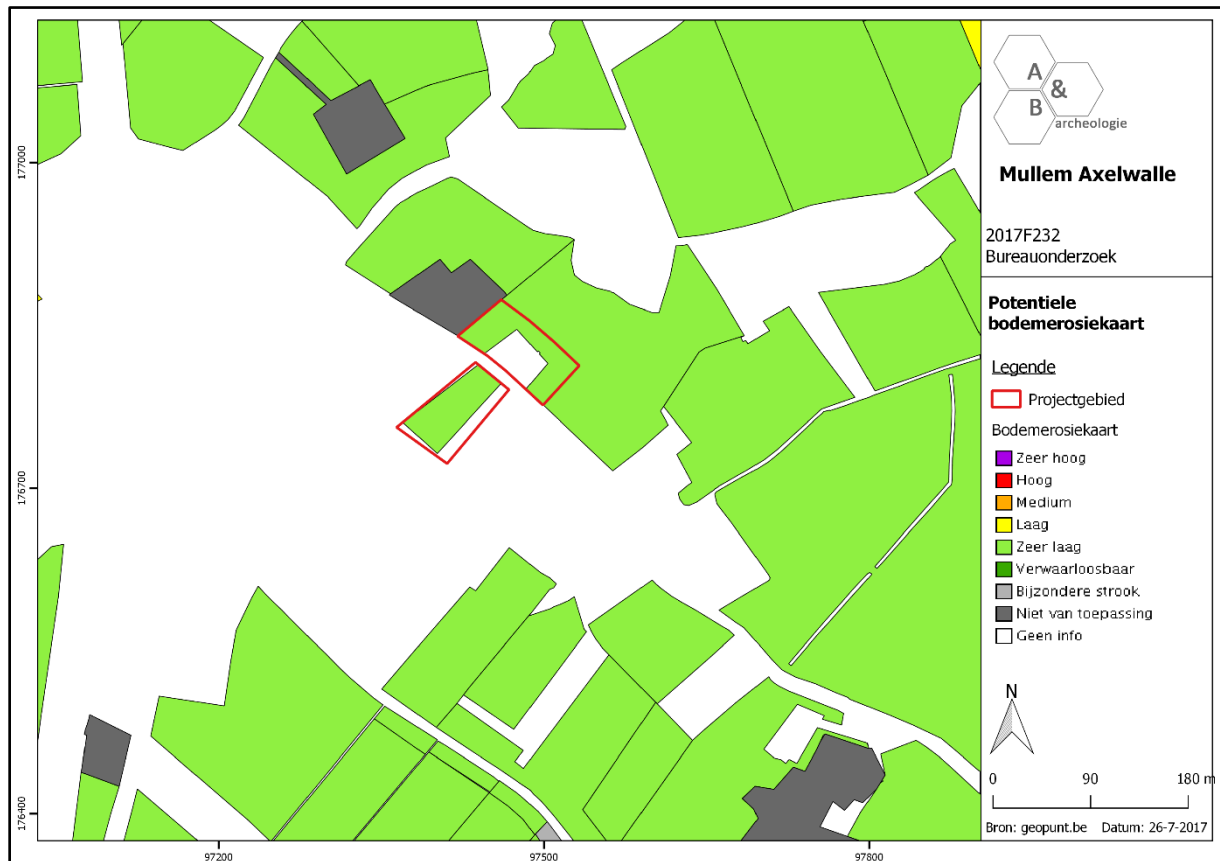
Op de potentiële bodemerosiekaart zijn de onbebouwde percelen groen ingekleurd, wat wijst op een verwaarloosbare erosiegraad.

Figuur 12 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 13 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, meer in detail (bron: geopunt.be).

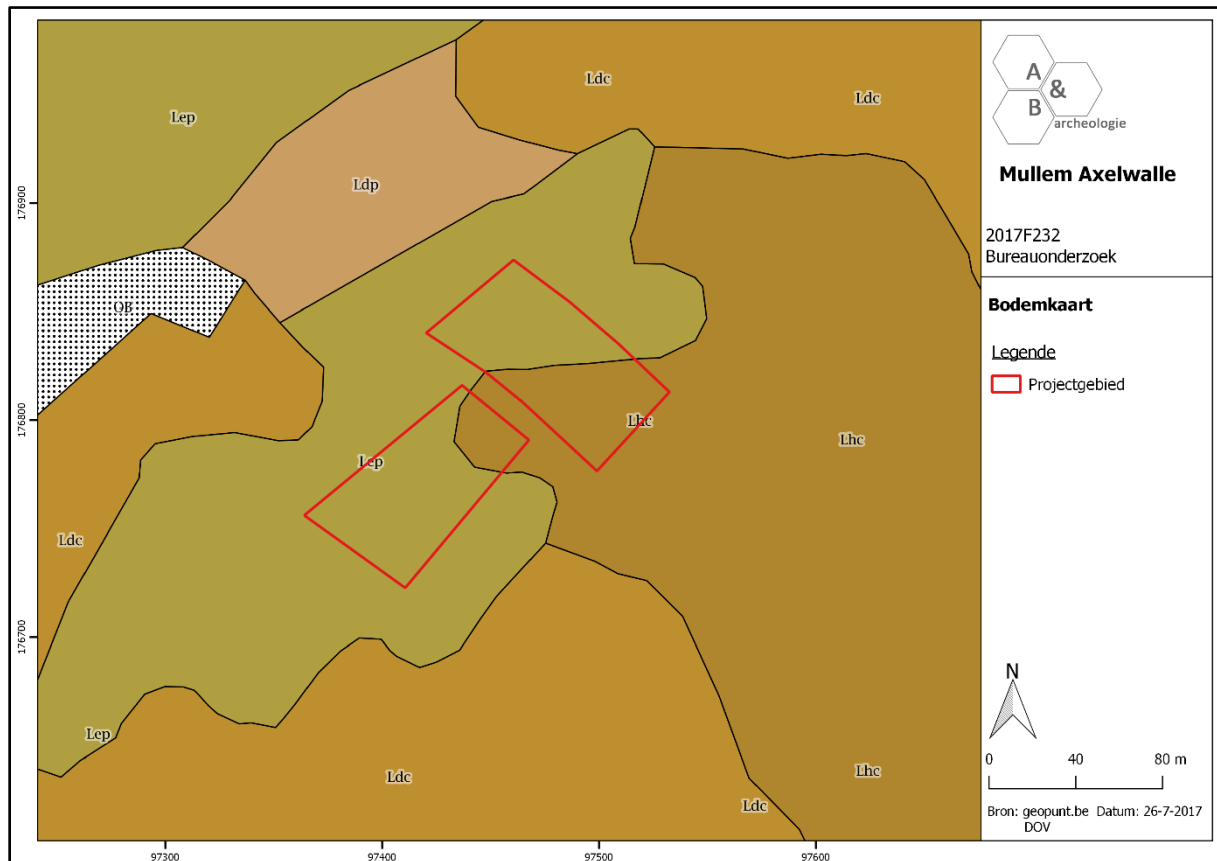

Figuur 14 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Op de bodemkaart worden 2 bodemtypes aangeduid op het plangebied:

- Lep: natte zandleembodem zonder profiel. Deze hydromorfe alluviale bodem is veel te nat en soms kortstondig geïnundeerd in de winter; vochtig in de zomer. De kleur is overwegend grijs met talrijke roestvlekken; dieper dan 80cm wordt blauwgrijs reductiemateriaal aangetroffen. De bodems zijn geschikt voor weiland; na drainage zijn het matig goede akkerlandgronden.
- Lhc: natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De humeuze bovengrond is 25-30cm dik, grijsbruin, en vertoont roestverschijnselen in het benedengedeelte. De Lhc gronden vertonen periodiek sterke wateroverlast. De gronden zijn weinig geschikt voor akkerbouw, maar geschikt voor weide alhoewel de bodem in de zomer sterk kan uitdrogen.

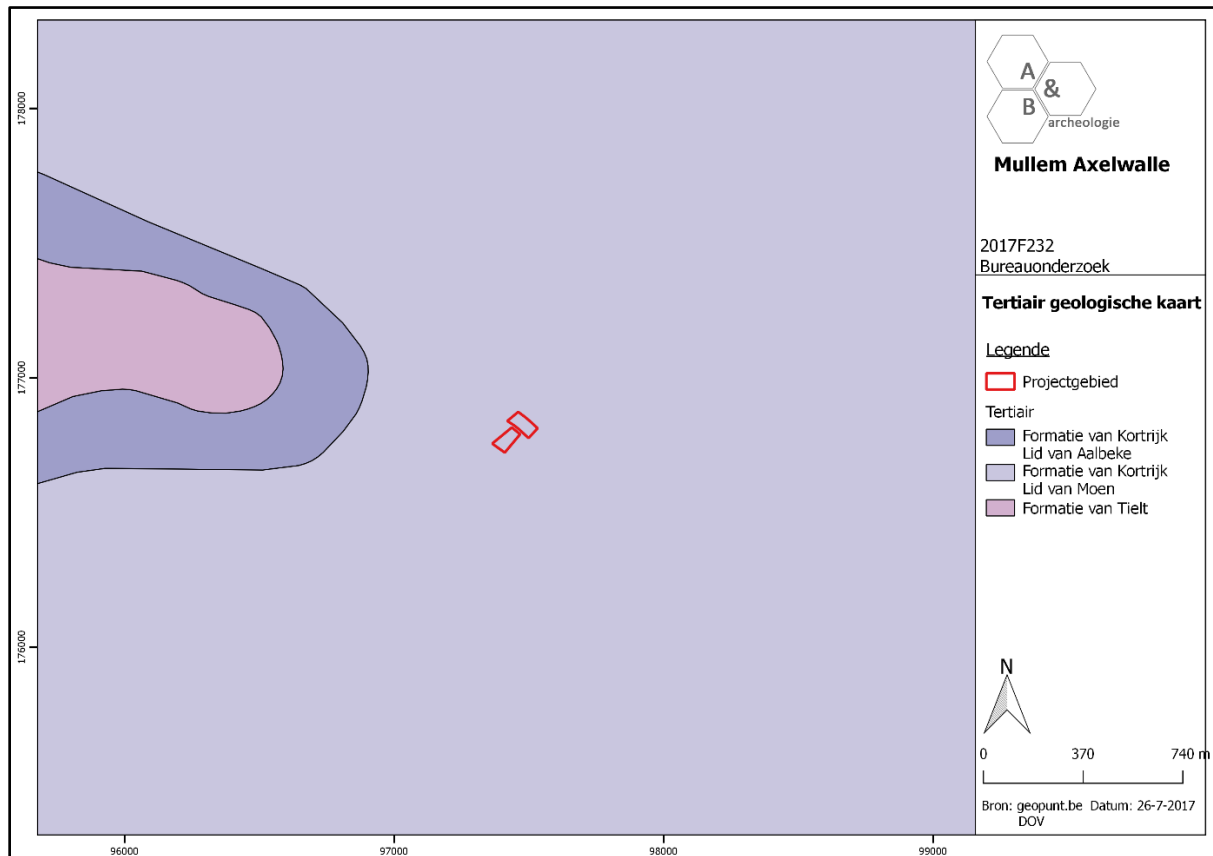
Figuur 15 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

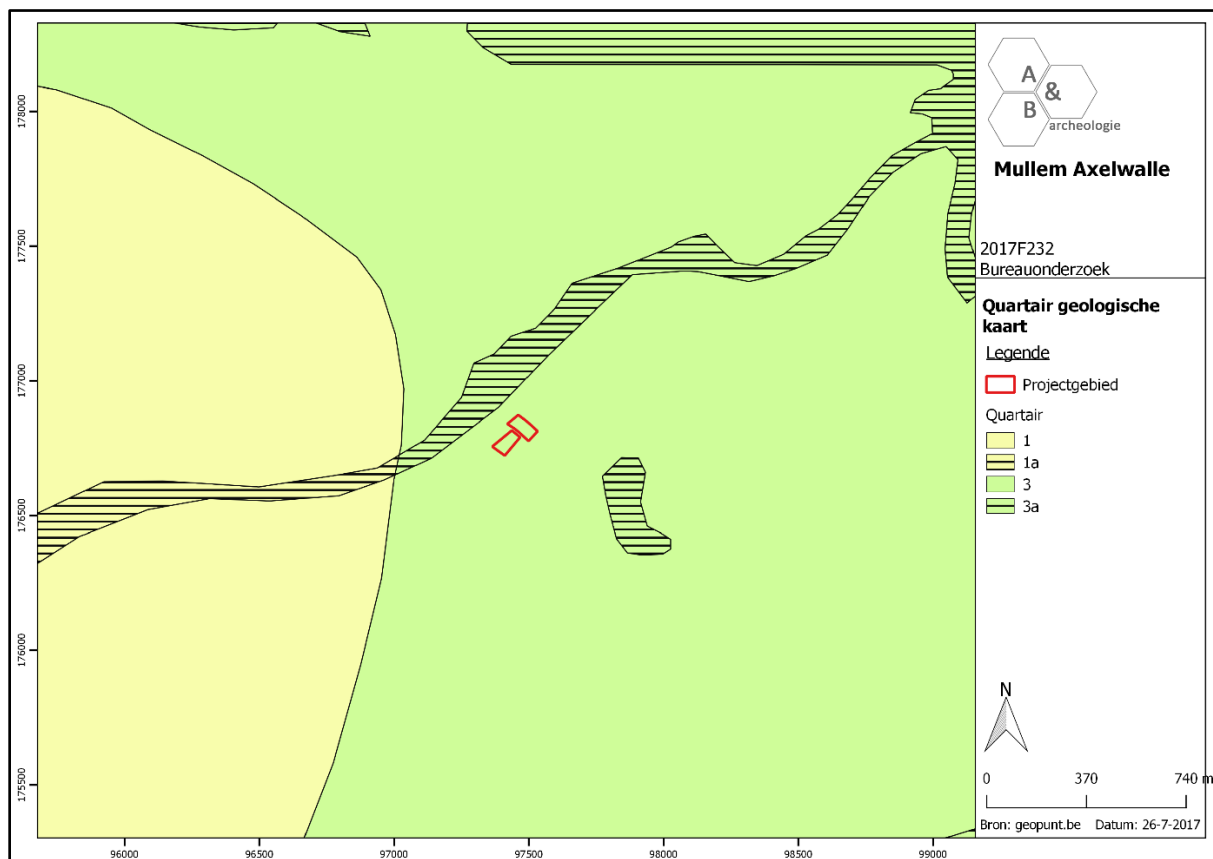
De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Kortrijk, meer bepaald het Lid van Moen. De Formatie van Kortrijk is een essentieel mariene afzetting die voornamelijk uit kleiige sedimenten bestaat waarin weinig macrofossielen voorkomen en die te dateren is in het Onder Eoceen. De Formatie kan een dikte van 100m bereiken en rust op de Formatie van Landen. Het Lid van Moen wordt gevormd uit grijze kleiige grove silt met kleilagen die Nummulites Planulatus bevatten. Gemiddeld is het Lid van Moen 45m dik.

De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 3 omschreven als volgt: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie.

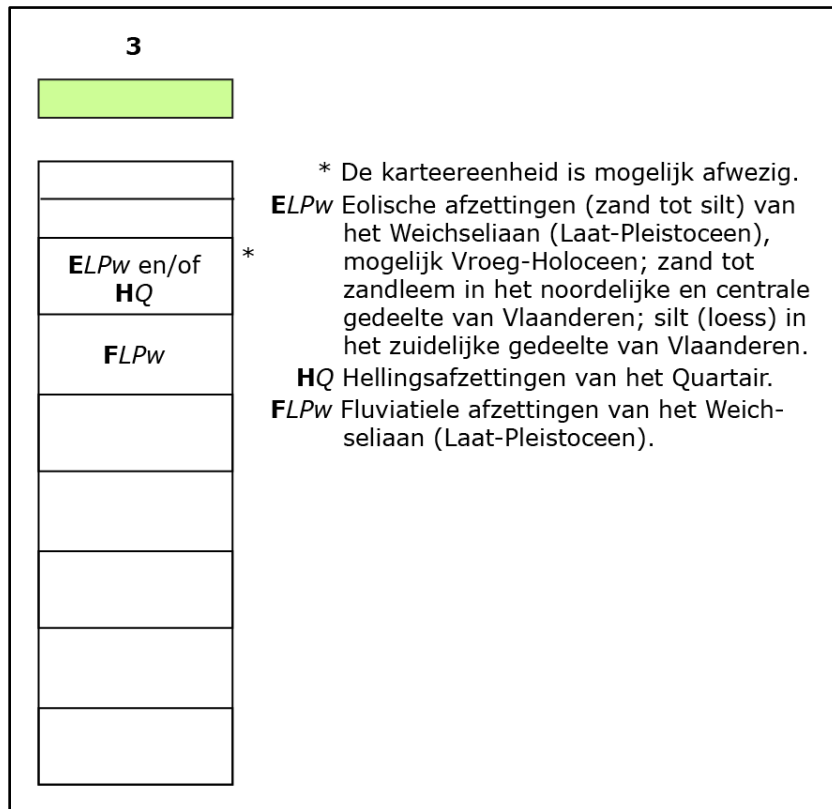
De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 16 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 17 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 18 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4.   Historische situering⁶

Mullem is een valleidorp met een vroegmiddeleeuwse bewoningssite, overeenstemmend met de huidige dorpskern, aan de Molenbeek. De naam Mullem gaat terug op het Germaanse "muldo" en "haima" (mulle aarde, woning), wat hetzij "woning in de weke gronden", hetzij "gehucht met de molen" zou betekenen en misschien verwijst naar de voormalige feodale omwalde motte net buiten het oudere dorp, de zogenaamde "daer tstenen huys op staet", het "kasteeltje" of naar de vroegere watermolen. De parochie te Mullem zou in de Karolingische periode kunnen ontstaan zijn. De situatie van het dorp, oude wegen en enkele archeologische vondsten die teruggaan tot de midden-steentijd laten evenwel een veel oudere bewoning veronderstellen. Het oorspronkelijke dorp bevond zich op de zuidwestelijke helling van de vallei, tegen de kam van de Ast aan. Plaatsgebrek kan verklaren waarom de Sint-Hilariuskerk van Mullem zich in een vallei bevindt. Nog in de 19de eeuw stonden er ten noorden en ten oosten van het kasteel meer huizen dan in het dorp zelf. Van wat op een gravure van de dorpskom van Mullem van A. Sanderus van 1644 in "Flandria Illustrata" te zien is, zijn nu nog steeds verschillende sporen aanwezig.

Mullem, één der 33 dorpen van de kasselrij Oudenaarde, was geen leengoed maar een allodium, een vrij eigengoed. Dat betekent dat de heren hun goed van niemand in leen gekregen hadden, maar er steeds volledig bezitter van waren en er alle vormen van justitie en bestuur konden uitoefenen, een vrij zeldzaam kenmerk. Het naburige Huise was voor 877 afhankelijk van de parochie Mullem. Deze heerlijkheid is steeds in handen gebleven van de nakomelingen van de eerste heren: de heren "van Mullem", die de naam van dit land hebben gedragen. De heren van Mullem bezaten hoge, middelbare en lage justitie. De eerste heer van Mullem was hoogbaljuw van Oudenaarde. De vrije heerlijkheid Mullem ging in 1326 over naar de familie Cabilau, waarvan meerdere burgemeester werden van het naburige Oudenaarde, waar ze residentie hadden. In 1617 kwam het goed door vererving naar hun opvolgers, de le Poyvre's die een hoofdrol speelden in de stad Oudenaarde als burgemeesters en burggraven. Langs een zijlijn van dit geslacht belandde Mullem in 1816 bij de baronnen de Nève de Roden, in 1847 bij de familie Wargny en via de familie van Oost naar de baron de Gerlache de Gomery; deze was van 1952 tot 1970 burgemeester en werd opgevolgd door Mevr. de Gerlache de Gomery, van 1970 tot 1977.

De Sint-Hilariuskerk met kern uit de 12de eeuw is goed bewaard gebleven. De eerste gegevens gaan terug op een charter van Lodewijk II, van 19 maart 877. Het blijft evenwel onduidelijk of deze kerk al dan niet later verbouwd werd tot de huidige en of er aanvankelijk een gebouw van vergankelijke materialen bestaan heeft. De kerk was oorspronkelijk wellicht een bedehuis ten behoeve van de heer en zijn gevolg. De stichtingsdatum is onbekend maar wordt gesitueerd in de 12de eeuw. Het patroonaatsrecht van de kerk behoorde toe aan het kapittel van Doornik. De oorspronkelijke Romaanse kerk werd aangepast circa 1615-1625 met de bouw van het koor, kapel en schip; ingrepen van voor 1637 met de vervanging van de scheibogen, overwelling van de noordelijke kapel en aanbrengen van één dak. In 1952 werd de toren volledig gerestaureerd. Deze werd volledig afgebroken en heropgebouwd met de oude stenen en sporadisch nieuwe Doornikse hardsteen voor de hoeken, de algemene torenconstructie werd door middel van een inwendig gewapend

---

⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Mullem* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121256> (geraadpleegd op 30 augustus 2017).

betonskelet verstevigd, de houten timmer van de torennaald werd door een metalen constructie vervangen. De toren en de noordoostelijke kapel kregen een nieuwe leien bedaking, de westgevel werd ontdaan van haar pinakels. Eind 1970 werd de vloer volledig uitgebroken om centrale verwarming aan te leggen. Onderzoek wees uit dat de kerk reeds in de Romaanse tijd drie beuken had, dus geen éénbeukige kerk, zoals tot dan toe werd verondersteld, drie traveeën geritmeerd door rechthoekige pijlers. Pas na archeologische en fysische prospectie kon de volledige herstelling van de kerk doorgaan. Eerstgenoemde gebeurde in 1980-1981 en men ontdekte restanten van de gotische tegelvloer, de fundamente van een volwaardig rechthoekig koor, een fundering van de Romaanse altaarsokkel, beide van Doornikse breuksteen, sporen van zitbanken rond de Romaanse pijlers; ook drie graven, wellicht stammend van voor de aanleg van de kerk.⁷

Naast landbouw kende in de 17de-18de eeuw de lijnwaadindustrie een enorme bloei, mede dankzij de aanleg van de nieuwe weg Gent-Oudenaarde (1771), die de marktproductie bevorderde. Sinds de omschakelingen en schaalvergroting in de landbouw vanaf eind 19de eeuw is de bevolking gaan teruglopen en het aandeel in de pendelarbeid toegenomen.

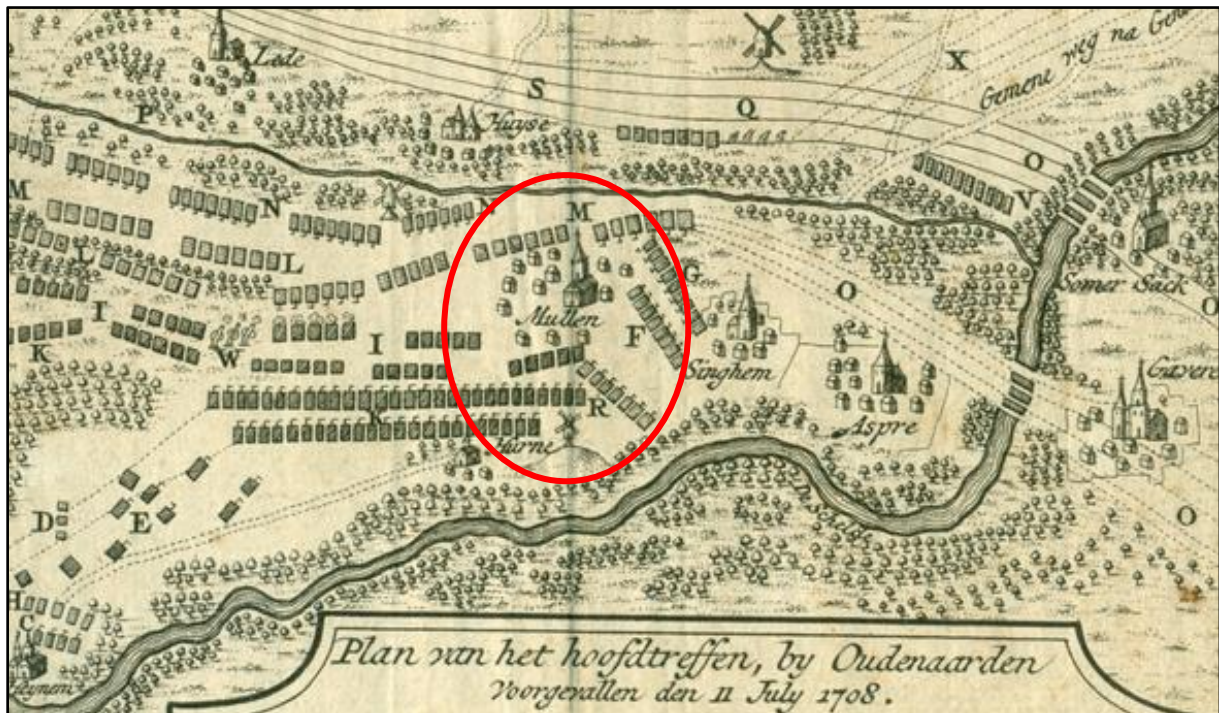
Aan de N60 nabij de grens met Huise is de zogenaamde "Bekemolen" gelegen, een stenen windmolen en watermolen met spaarvijver aan de Molenbeek. Van oorsprong was hier een olie- en graanwatermolen gelegen, die teruggaat tot de 13de eeuw. Reeds in 1250 was deze in het bezit van de heren van Mullem. In 1954 werd hij gesloopt, slechts het waterrad en een deel van het sluiswerk bleef bewaard. De Bekemolen, een ronde witgeschilderde stellingmolen werd gebouwd in 1903 ten oosten van de eeuwenoude olie- en graanwatermolen. Er werden onderdelen hergebruikt van de in 1892 gesloopte houten staakmolen, zogenaamd "Plaetsemolen", te Knesselare. De Bekemolen was werkzaam tot eind 1940 en werd gerestaureerd in 1954, in 1968-1969.⁸

Tijdens de Spaanse Successieoorlog (1701-1713) wordt op 11 juli 1708 de Slag van Oudenaarde ondermeer in de buurt van Mullem uitgevochten tussen de geallieerden (Engelsen, Nederlanders, Heilig Roomse Rijk) en de Fransen en de Spanjaarden. Het is niet duidelijk of er echt schermutselingen plaatsvonden nabij Axelwalle, maar in ieder geval zullen er troepenbewegingen hebben plaatsgevonden in de nabijheid (zie figuur 19).

De straat Axelwalle dankt haar naam aan de heerlijkheid Axelwalle, wiens vroegere burcht en later kasteel (zogenaamd "Rotse") ter hoogte van Axelwalle 15 is gelegen, ca. 1km ten oosten van het plangebied. Het geheel van kasteel met dubbele omgrachting, bossen, landerijen, parken en vijvers bestond tot de jaren 1840. In de 16de eeuw was het bezit van de familie de Mastaing, heren van Heurne en Eine; vanaf 1660 tot 1794 eigendom van de familie Hoobrouck, heren van Axelwalle, Asper, Zingem en Moregem. Het nieuw kasteel werd in 1978 groter heropgebouwd op de kasteelsite, waarbij vroegere kelders bewaard werden. Bij de heropbouw werden gerecupereerde

⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Parochiekerk Sint-Hilarius* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/27715> (geraadpleegd op 30 augustus 2017).

⁸ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Windmolen Thomaesmolen of Bekemolen* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/27731> (geraadpleegd op 30 augustus 2017).

Figuur 19 Detail van een plan uit 1716 dat de Slag bij Oudenaarde afbeeldt, met daarop troepen die zich tussen Mullem en Heurne bevinden (bron: kaart geraadpleegd via <http://www.rafvanderdonckt.be/illustraties/archief/planvanhet-hoofdtreffen.jpg>).

materialen gebruikt, onder andere van het voormalige kasteel uit vroegere wallen in 1975 uitgegraven. De brug leidend tot hoofdingang werd op oorspronkelijke grondvesten gebouwd.⁹

Net ten westen van het plangebied, ter hoogte van Axelwalle 51, is de hoeve 't Bekehof gelegen, minstens daterend uit het tweede kwart van de 19de eeuw.¹⁰ Naar het oosten op kan ter hoogte van Axelwalle 14 het Hof Pachtgoed herkend worden, ook gekend als Hof Ter Geertbrouck. In 1221 zou hier reeds een boerderij hebben gestaan die afhing van het Onze-Lieve-Vrouwehospitaal van Oudenaarde, na een brand in 1698 heropgebouwd en sedertdien verschillende keren verbouwd. Volgens een andere bron zou het geheel dateren uit 1756. Vroeger was de site volledig omwald, momenteel rest nog een deel als vijver aan de straatzijde.¹¹

⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Kasteeldomein Axelwalle* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/27545> (geraadpleegd op 30 augustus 2017).

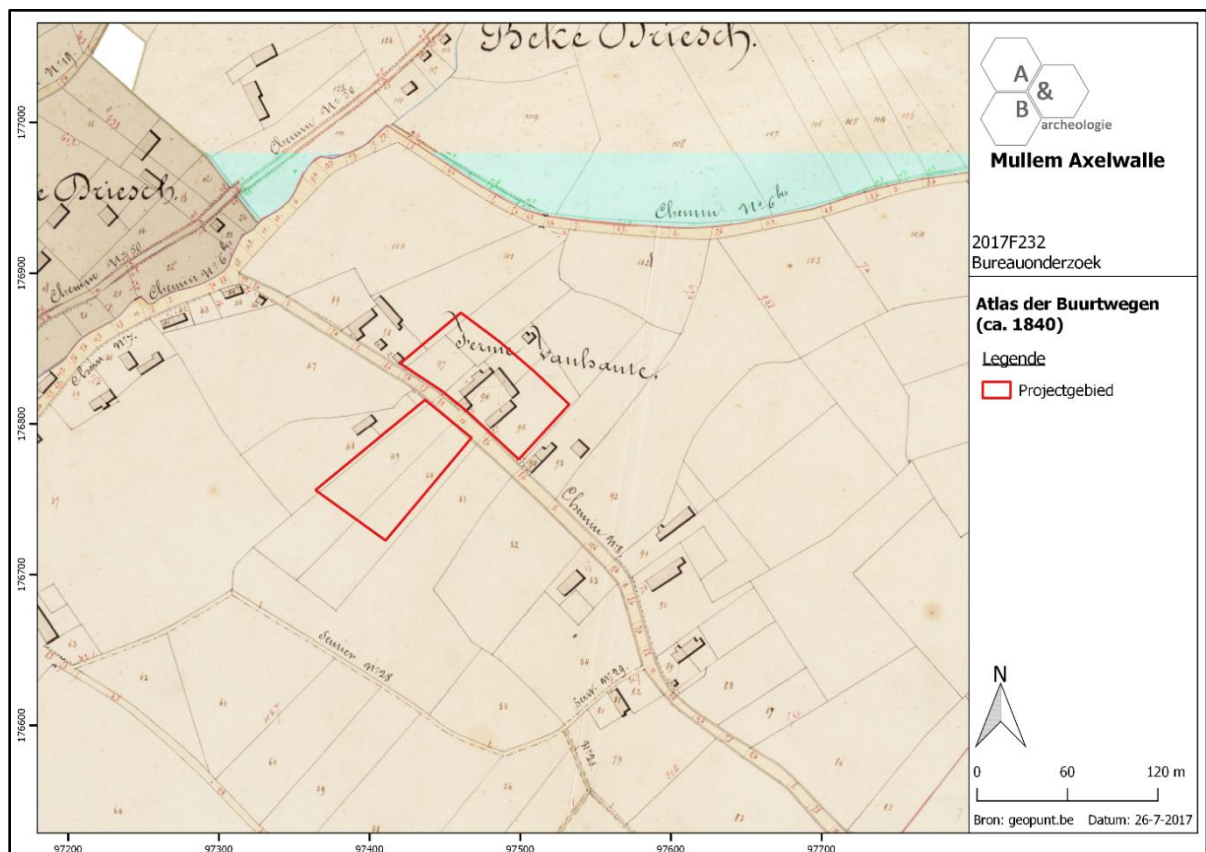
¹⁰ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Hoeve 't Bekehof* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/27710> (geraadpleegd op 30 augustus 2017).

¹¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Hof Pachtgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/27544> (geraadpleegd op 30 augustus 2017).

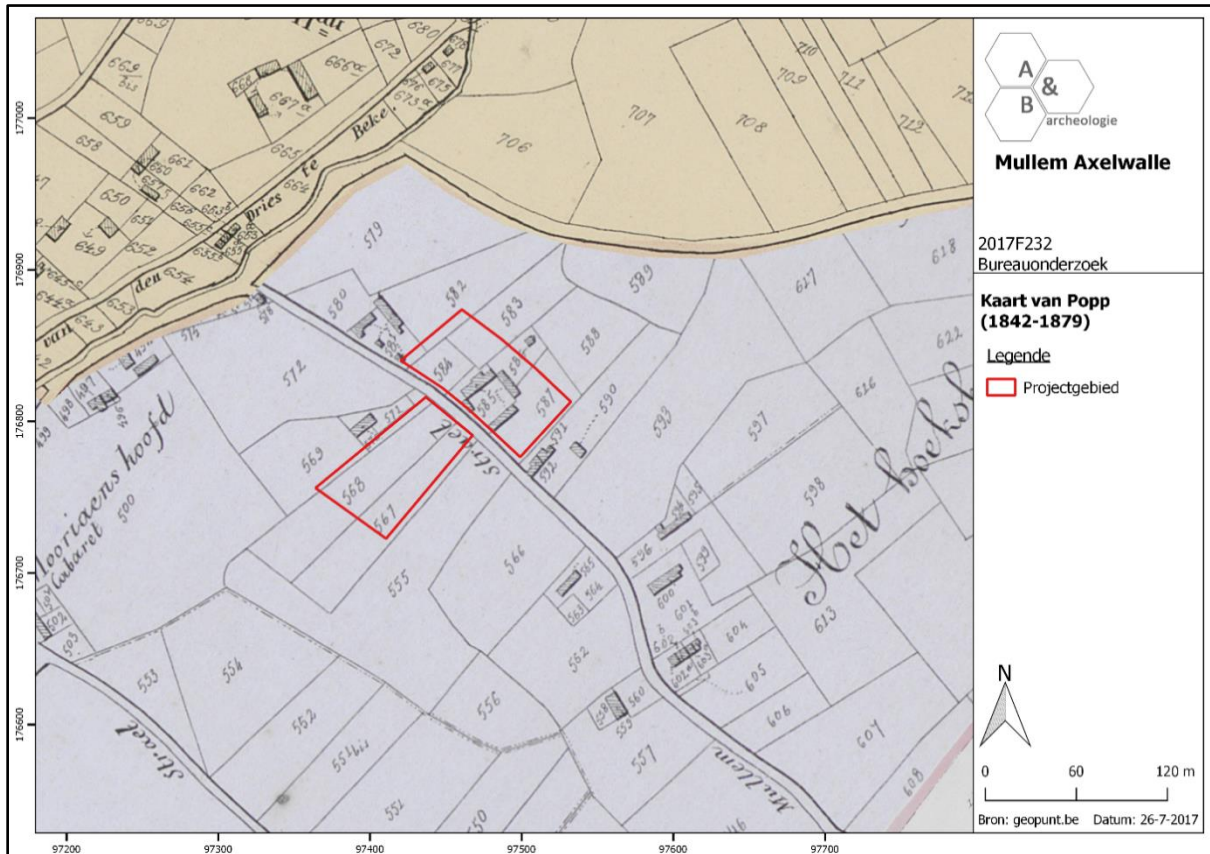
De oudste relevante kaart voor het plangebied die geraadpleegd kan worden betreft de Ferrariskaart uit ca. 1777. Hierop is er reeds bebouwing te zien op de het noordelijke deel van de verkaveling, de configuratie ervan komt echter niet overeen met de huidige gebouwen. Er worde 4 bouwblokken afgebeeld, alsook 1 of 2 gebouwtjes op de percelen ten oosten van het huidige gebouw. Ter hoogte van 't Bekehof worden ook gebouwen afgebeeld, ook hier met een andere configuratie dan heden ten dage. Het zuidelijke deel van de verkaveling is niet bebouwd en mogelijk begroeid met lage struiken. Op de Atlas der Buurtwegen uit 1840 is de bebouwing op het noordelijke deel beter te zien: het geheel bestaat uit 3 grote volumes die in U-vorm staan opgesteld, met de opening naar de straat, en een klein rechthoekig gebouwtje aan de straatzijde. Het complex is aangeduid als 'Ferme Vanhaute'. De gebouwen ten oosten van de huidige gebouwen vallen net buiten de grenzen van het plangebied. Het zuidelijke deel is onbebouwd. Dezelfde situatie is afgebeeld op de Poppkaart, de straat wordt Mullemstraet genoemd. De Atlas der Buurtwegen en de Poppkaart kunnen als meest betrouwbare kaarten beschouwd worden wat betreft afbakening en invulling van het plangebied in de 19de eeuw. De projectie op de Vandermaelenkaart is iets minder precies, het gebouw dat nu op de zuidelijke percelen wordt afgebeeld ligt in werkelijkheid net ten westen van het plangebied. Ook de gebouwen in het oostelijke deel van de noordelijke zone liggen eigenlijk net buiten het plangebied. Op de topografische kaarten van 1884 en 1910 is de situatie vergelijkbaar aan de huidige. Vanaf de luchtfoto van 1970 is de huidige situatie herkenbaar. Het geheel kent nog steeds een U-vorm, maar ditmaal is de opening naar het oosten gericht. Er is bebouwing langsheen de straat bijgekomen, en het voormalige oostelijke dwarsvolume is niet meer aanwezig. Bij een plaatbezoek wisten de huidige bewoners te vermelden dat hun voorouders dat hoeve rond 1917 hebben gebouwd/heropgebouwd; de huidige westelijke schuur was dan in gebruik als woning, het woongedeelte verschoof later naar de huidige woning aan de straatzijde in het oosten. Deze woning is duidelijk jonger dan de nog resterende schuren. Dichtgemetselde venster- en deuropeningen in deze westelijke schuur duiden nog steeds op de voormalige functie ervan. Of bij de werken rond 1917 de oude hoevegebouwen die minstens teruggaan tot ca. 1777 volledig zijn afgebroken, of dat ze zijn geïncorporeerd in de huidige gebouwen, is niet duidelijk. In ieder geval werden bij het plaatsbezoek geen 18de-eeuwse elementen herkend in de buitengevels van de schuren. Het zuidelijke deel is tot op vandaag onbebouwd gebleven.

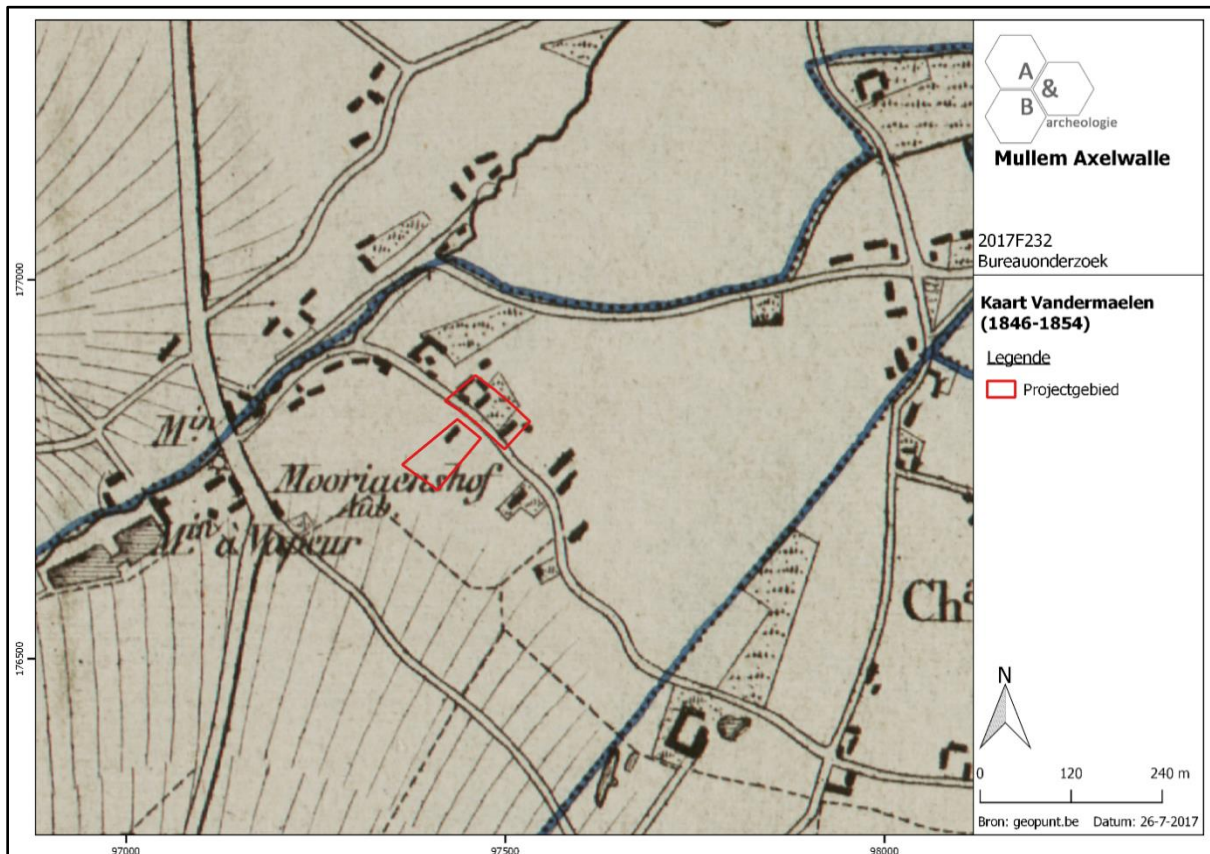
Figuur 20 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

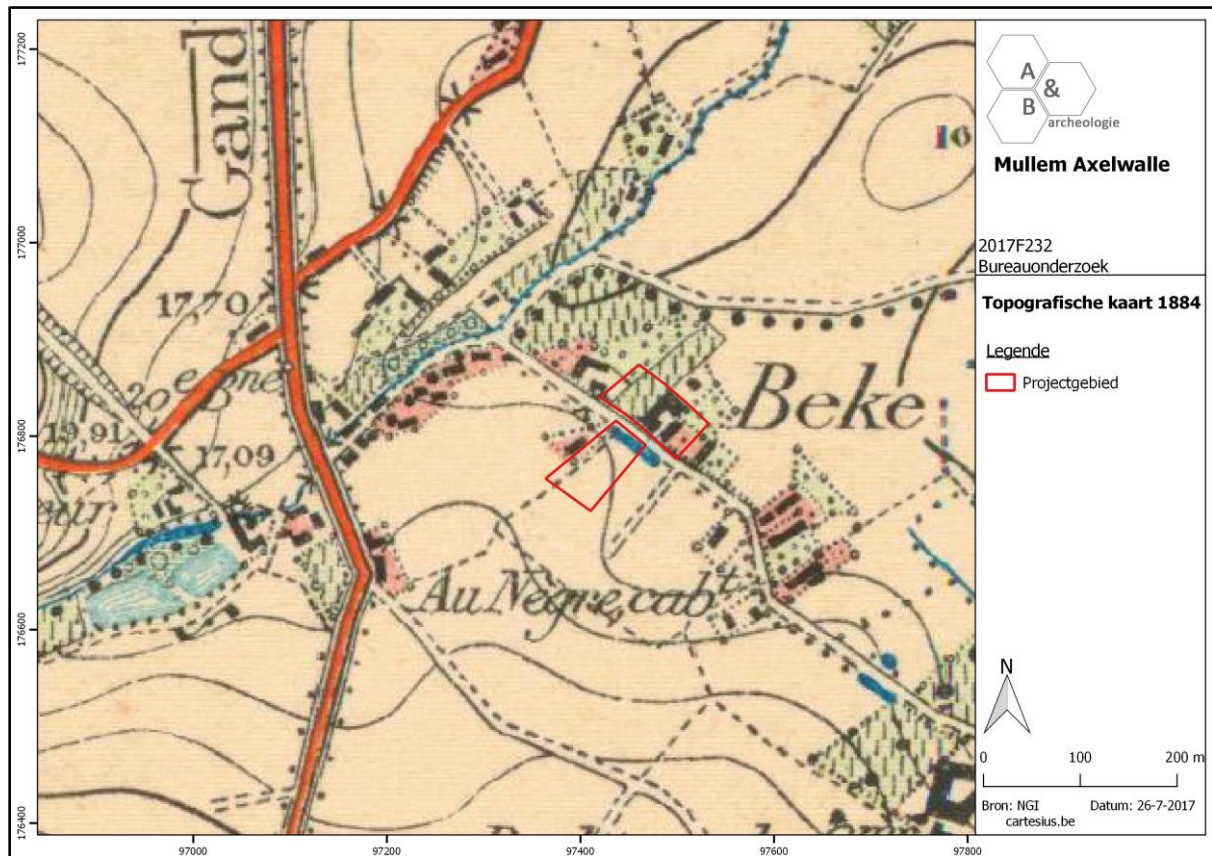
Figuur 21 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

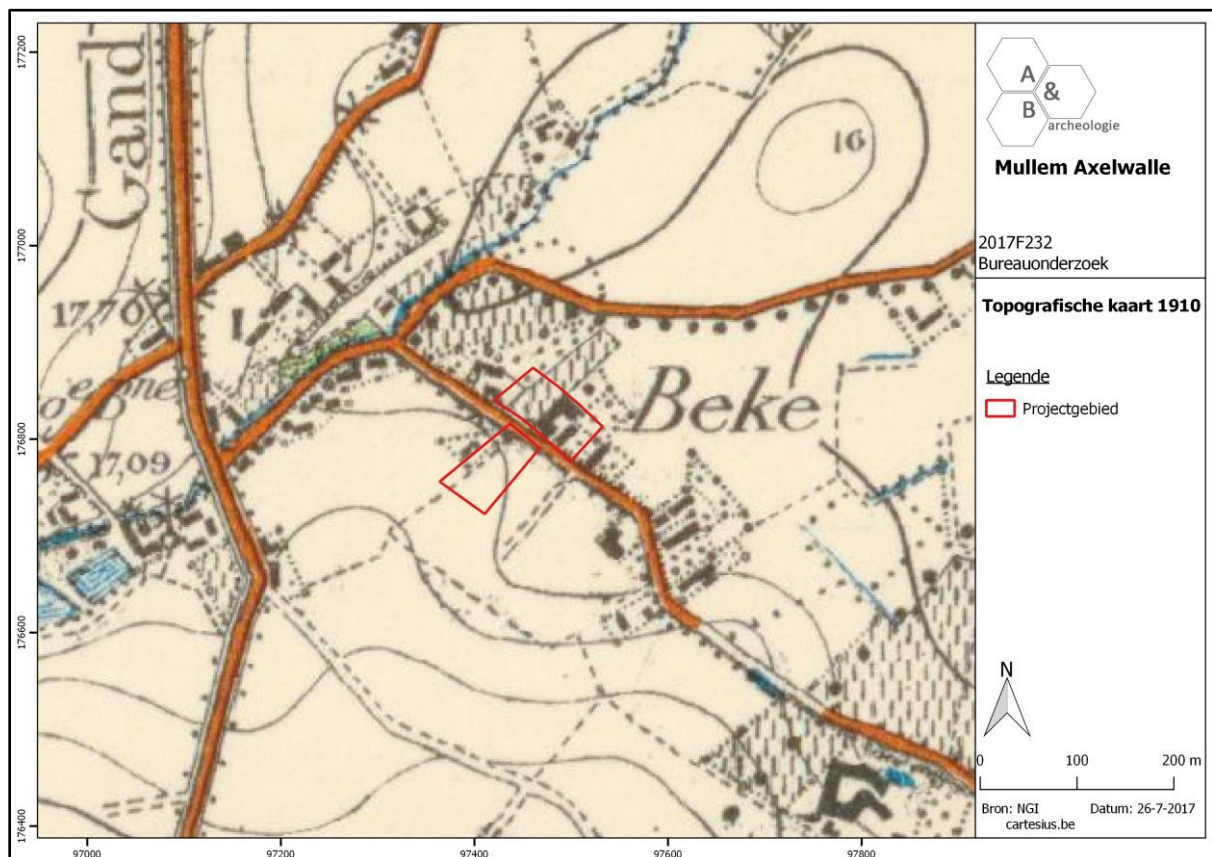
Figuur 22 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).

Figuur 23 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 25 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden een aantal sites aangegeven in de ruime omgeving van het plangebied. Een selectie hiervan wordt hieronder besproken.

- Steentijden

Steentijdenvondsten werden vooral aangetroffen op de Astberg, ten westen van het plangebied. CAI Locatie 156438 duidt op een vindplaats (of meerdere vindplaatsen) aangetroffen bij veldprospecties in de jaren 1950 en in 1985 diverse artefacten lithisch materiaal zijn aangetroffen, te dateren in het midden-paleolithicum en het midden-neolithicum. Hogerop de helling (CAI Locatie 503835) werd bij dezelfde veldprospecties een grote collectie lithische artefacten gevonden, te dateren in de het neolithicum.

- Metaaltijden

Enkele sites uit de metaaltijden bevinden zich ten oosten en ten noorden van het plangebied. Bij CAI Locaties 508060 en 508061 werd bij controle van werken telkens een kuiltje uit de ijzertijd, mogelijk ook bronstijd, aangetroffen. Naar aanleiding van de aanleg van een aardgasleiding werd op CAI Locatie 508059 een kuil met 802 scherven aardewerk, grote brokken verbrande leem en verbrand botanisch materiaal teruggevonden, te dateren in de in late ijzertijd, en afgedekt door een laag met veel scherven, ook te dateren in de late ijzertijd. Ter hoogte van kruispunt 't Peerdeke (CAI Locatie 500239) werd een relatief grote hoeveelheid handgevormd aardewerk uit de ijzertijd gevonden.

- Romeinse tijd

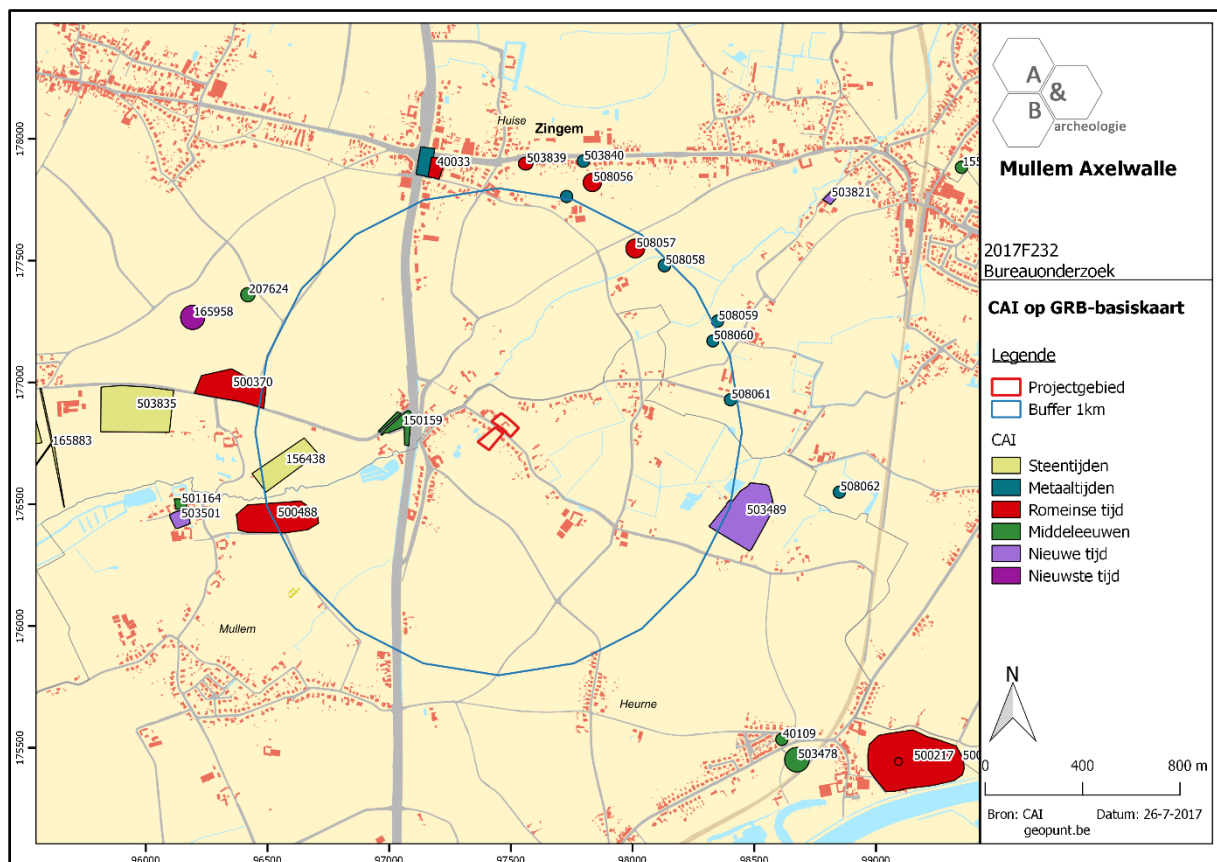
Op dezelfde locatie 't Peerdeken werden in 1972 zes brandrestengraven uit de midden-Romeinse tijd aangesneden, waarvan 1 met zes stuks aardewerk. Net ten oosten hiervan werd in 1968 bij werken op het nieuwe tracé van de N60 al eens 3 brandrestengraven aangetroffen (CAI Locatie 40033). Iets verder naar het oosten werden op CAI Locatie 508056 vijf sterk verspreide crematiegraven gevonden, daterend uit te vroeg-Romeinse periode. Mogelijk zijn deze te linken aan de vlakbij gelegen CAI-Locatie 508057 waar een Romeinse laag en kuilen werden aangetroffen; de vele ijzerslakken en sintels en de fragmenten potovens wijzen op een artisanale zone voor ijzerbewerking. CAI Locatie 500488, dicht naar de dorpskern van Mullem op, geeft een vondstenconcentratie dakpanfragmenten aan. Op de Astberg werd bij veldprospectie een vondstenconcentratie aardewerk aangetroffen (CAI Locatie 500370).

- Middeleeuwen

Bij een opgraving aan de Lange Aststraat, in het kader van de ondertunneling van de N60, werd in 2010 een volmiddeleeuws erf aangesneden (CAI Locatie 150159). Er werden twee huisplattegronden onderscheiden, waarvan één driebeukig hoofdgebouw en één bijgebouw. Deze site bevindt zich amper zo'n 300m ten westen van het plangebied. Ook werden enkele kuilen uit de Merovingische periode aangetroffen, alsook 14de-eeuwse kuilen en greppels, alsook enkele losse vondsten lithisch materiaal. Verder naar het oosten werden via metaaldetectie enkele Merovingische munten teruggevonden (CAI Locatie 207624). Het kasteel Axelwalle is opgenomen in de CAI als Locatie

503489, waarbij wordt geopperd dat de site mogelijk teruggaat op een middeleeuwse castrale motte.

Besluitend kan gesteld worden dat de ruimere regio van het plangebied rijk is aan archeologische sites, uit diverse periodes. Er zijn meerdere sites uit de steentijden, de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen gekend. Daarnaast zijn er langsheen Axelwalle diverse hofsteden aanwezig die een geschiedenis van meerdere eeuwen met zich meedragen, waaronder het plangebied zelf, en vonden er in de regio grootschalige troepenbewegingen en gevechten plaats bij de Slag van Oudenaarde in 1708. De archeologische verwachting van het plangebied kan dan ook eerder hoog worden ingeschat.

Figuur 28 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Op het noordelijke deel van het plangebied is minstens sinds 1777 een hoeve aanwezig, die oorspronkelijk een andere configuratie had dan vandaag. Het zuidelijke deel van het plangebied is sinds 1777 nooit bebouwd geweest en was vermoedelijk voornamelijk in gebruik als landbouwgrond. Hoe de site er uitzag voor eind 18de eeuw is niet gekend. Langsheen Axelwalle zijn diverse hofsteden aanwezig die een geschiedenis van meerdere eeuwen met zich meedragen. Er vonden in de regio grootschalige troepenbewegingen en gevechten plaats bij de Slag van Oudenaarde in 1708, die mogelijk hun weerslag kennen in de ondergrond van het plangebied. De gemeente Mullem zelf heeft een geschiedenis die teruggaat tot de vroege middeleeuwen.

- De ruimere regio van het plangebied is rijk is aan archeologische sites, uit diverse periodes. Er zijn meerdere sites uit de steentijden, de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen gekend. Op zo'n 250m ten westen van het plangebied werden bij een opgraving gebouwen uit de volle middeleeuwen aangetroffen, alsook sporen uit de vroege en de late middeleeuwen. Het plangebied is gelegen op eerder natte zandleemgronden, maar dat betekent niet dat deze niet aantrekkelijk waren voor bewoning. Zo is de gekende site 250m ten westen ook gelegen op dergelijke nattere zandleemgronden. Daarnaast kan de gunstige ligging ten opzichte van de Molenbeek en de hogere koutergronden een aantrekkingspool geweest zijn voor menselijke activiteit in het verleden.

- Deze gegevens tonen aan dat het projectgebied een eerder hoge archeologische verwachting heeft. Site(s) uit de metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen en/of nieuwe tijden zijn, gezien de landschappelijke ligging, de bodemgesteldheid, de archeologische context en de historische gegevens, zeker niet uit te sluiten. Er zijn geen specifieke aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft naar steentijdsites, deze moeten eerder gezocht worden op de nabijgelegen Astberg. Er hebben geen gekende diepgaande verstoringen plaatsgevonden op het plangebied, waardoor kan verondersteld worden dat eventueel aanwezige archeologische sites een goede bewaring zullen hebben.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Er kan vanuit gegaan worden dat het archeologisch bodemarchief over het volledige plangebied, met uitzondering van lot 5 en lot 12, bedreigd wordt door de werken: de voorafgaande afbraak- en rooiwerken, het bouwrijp maken van de percelen, het optrekken van de woningen, het aanleggen van nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones zijn nefast voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites. Bovendien kent het plangebied een eerder hoge archeologische verwachting. Op basis van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren.

Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren: hoewel er veel sites gekend zijn in de ruimere omgeving, zijn deze – met uitzondering van de onderzoeken aan 't Peerdeken (Romeins) en aan de Lange Aststraat (middeleeuws) – het gevolg van vondsten aangetroffen bij veldprospecties of bij controle van de werken op een beperkte oppervlakte waardoor er weinig ruimtelijk inzicht is. Ze zijn dus niet het gevolg van een gecoördineerd archeologisch onderzoek over een grotere oppervlakte. Verder vooronderzoek op deze site kan ongetwijfeld nuttige kennis bijbrengen over het archeologische verleden van deze regio.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3.   Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet noodzakelijk om uit te voeren. Er zijn geen specifieke aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft naar steentijdsites.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of

silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De top laag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

Een veldkartering is niet mogelijk aangezien de gronden momenteel bebouwd zijn, of in gebruik als grasland. Een metaaldetectie kan zijn nut hebben, wetende dat er mogelijk troepenbeweging hebben plaatsgevonden tijdens de slag van Oudenaarde in 1708. Het is echter beter dit metaaldetectie-onderzoek te combineren met het proefsleuvenonderzoek (zie verder); een aparte, voorafgaande metaaldetectie is niet aan te raden wat kosten-batenanalyse betreft.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet noodzakelijk om uit te voeren. Er zijn geen specifieke aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft naar steentijdsites.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk. Ook naar kosten-batenanalyses is deze onderzoeksmethode te prefereren. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen. Dit proefsleuvenonderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, na afbraak van de bestaande gebouwen en het rooien van de bomen. De verkaveling wordt pas ontwikkeld onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning, waardoor het economisch niet aan te raden is voorafgaand al kosten te investeren voor een sleuvenonderzoek.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Op het noordelijke deel van het plangebied is minstens sinds 1777 een hoeve aanwezig, die oorspronkelijk een andere configuratie had dan vandaag. Het zuidelijke deel van het plangebied is

sinds 1777 nooit bebouwd geweest en was vermoedelijk voornamelijk in gebruik als landbouwgrond. Hoe de site er uitzag voor eind 18de eeuw is niet gekend. Archeologische gegevens over het terrein zijn niet gekend, wel is de regio rijk aan archeologische vindplaatsen uit alle archeologische periodes.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

De bestaande bebouwing zal mogelijk voor een beperkte verstoring gezorgd hebben.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Neen.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Er kan vanuit gegaan worden dat het archeologisch bodemarchief over het volledige plangebied, met uitzondering van lot 5 en lot 12, bedreigd wordt door de werken: de voorafgaande afbraak- en rooiwerken, het bouwrijp maken van de percelen, het optrekken van de woningen, het aanleggen van nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones is nefast voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. Echter gezien de topografische ligging, de bodemgesteldheid, de gekende sites in de omgeving en de historische gegevens is de kans op het aantreffen van archeologische sporen reëel.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Er dient een prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven uitgevoerd te worden over het volledige plangebied. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het proefsleuvenonderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Mullem Axelwalle, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein bevindt zich aan weerszijden van Axelwalle. Het deel ten zuiden van de weg is 4305m² groot en in gebruik als grasland. Het deel ten noorden van de weg, 4872m² groot, is deels bebouwd met een woonhuis en aanpalende stallingen en schuren, en wordt aan 3 zijden omgeven door grasland. De bebouwing vormt een U-vormig patroon. Op het noordelijke terrein zijn nog enkele bomen aanwezig. Het geheel was vroeger in gebruik als hoeve, maar die functie heeft het momenteel niet meer. De site zal verkaveld worden: er worden 7 loten gecreëerd in het noordelijke deel (loten 1 tot en met 7), en 5 loten in het zuidelijke deel (loten 8 tot en met 12). Er wordt geen interne wegenis aangelegd, de loten hebben uitweg naar Axelwalle. Lot 5 wordt uitgesloten van de verkaveling: op dit lot is de huidige woning gelegen, die behouden blijft. Ook het deel van de noordelijke schuur die op dit lot komt te liggen, blijft behouden. Er gebeuren dus geen verdere werken op dit lot. Op het grote, meest zuidelijk gelegen lot 12 wordt geen bebouwing voorzien; dit kan ofwel samen met één van de andere loten verkocht worden, ofwel opgesplitst worden in meerdere loten. Ook dit lot wordt uitgesloten van de verkaveling; dit zal vanwege de ligging in landschappelijk waardevol agrarisch gebied dezelfde bestemming moeten behouden. Om de verkaveling te kunnen realiseren zal een deel van de bestaande bebouwing worden afgebroken en worden de bomen gerooid.

Op het noordelijke deel van het plangebied is minstens sinds 1777 een hoeve aanwezig, die oorspronkelijk een andere configuratie had dan vandaag. Het zuidelijke deel van het plangebied is sinds 1777 nooit bebouwd geweest en was vermoedelijk voornamelijk in gebruik als landbouwgrond. Hoe de site er uitzag voor eind 18de eeuw is niet gekend. Langsheen Axelwalle zijn diverse hofsteden aanwezig die een geschiedenis van meerdere eeuwen met zich meedragen. Er vonden in de regio grootschalige troepenbewegingen en gevechten plaats bij de Slag van Oudenaarde in 1708, die mogelijk hun weerslag kennen in de ondergrond van het plangebied. De gemeente Mullem zelf heeft een geschiedenis die teruggaat tot de vroege middeleeuwen. De ruimere regio van het plangebied is rijk is aan archeologische sites, uit diverse periodes. Er zijn meerdere sites uit de steentijden, de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen gekend. Op zo'n 250m ten westen van het plangebied werden bij een opgraving gebouwen uit de volle middeleeuwen aangetroffen, alsook sporen uit de vroege en de late middeleeuwen. Het plangebied is gelegen op eerder natte zandleemgronden, maar dat betekent niet dat deze niet aantrekkelijk waren voor bewoning. Zo is de gekende site 250m ten westen ook gelegen op dergelijke nattere zandleemgronden. Daarnaast kan de gunstige ligging ten opzichte van de Molenbeek en de hogere koutergronden een aantrekkingspool geweest zijn voor menselijke activiteit in het verleden.

Deze gegevens tonen aan dat het projectgebied een eerder hoge archeologische verwachting heeft. Site(s) uit de metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen en/of nieuwe tijden zijn, gezien de landschappelijke ligging, de bodemgesteldheid, de archeologische context en de historische

gegevens, zeker niet uit te sluiten. Er zijn geen specifieke aanwijzingen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft naar steentijdsites, deze moeten eerder gezocht worden op de nabijgelegen Astberg. Er hebben geen gekende diepgaande verstoringen plaatsgevonden op het plangebied, waardoor kan verondersteld worden dat eventueel aanwezige archeologische sites een goede bewaring zullen hebben.

Er kan vanuit gegaan worden dat het archeologisch bodemarchief over het volledige plangebied, met uitzondering van lot 5 en lot 12, bedreigd wordt door de werken: de voorafgaande afbraak- en rooiwerken, het bouwrijp maken van de percelen, het optrekken van de woningen, het aanleggen van nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones zijn nefast voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites. Bovendien kent het plangebied een eerder hoge archeologische verwachting. Op basis van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren: hoewel er veel sites gekend zijn in de ruimere omgeving, zijn deze – met uitzondering van de onderzoeken aan 't Peerdeken (Romeins) en aan de Lange Aststraat (middeleeuws) – het gevolg van vondsten aangetroffen bij veldprospecties of bij controle van de werken op een beperkte oppervlakte waardoor er weinig ruimtelijk inzicht is. Ze zijn dus niet het gevolg van een gecoördineerd archeologisch onderzoek over een grotere oppervlakte. Verder vooronderzoek op deze site kan ongetwijfeld nuttige kennis bijbrengen over het archeologische verleden van deze regio.

Gezien de aard van de site en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuven noodzakelijk. Ook naar kosten-batenanalyses is deze onderzoeksmethode te prefereren. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen. Dit proefsleuvenonderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, na afbraak van de bestaande gebouwen en het rooien van de bomen. De verkaveling wordt pas ontwikkeld onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning, waardoor het economisch niet aan te raden is voorafgaand al kosten te investeren voor een sleuvenonderzoek.

5. Bibliografie

- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <http://www.rafvanderdonckt.be/illustraties/archief/planvanhethoofdtreffen.jpg>

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Zuidelijke deel van het plangebied.....	8
Figuur 3 Noordelijke deel van het plangebied, gezien vanuit het westen.	8
Figuur 4 De bestaande bebouwing aan de straatkant, gezien vanuit het zuiden. Het deel rechts van de groene poort wordt niet afgebroken, de rest wel.	9
Figuur 5 Noordelijke deel van het plangebied, gezien vanuit het oosten.	9
Figuur 6 Zicht vanuit het zuiden op de noordelijke schuur en de binnenkoer.	10
Figuur 7 Zicht vanuit het noorden op de bestaande woning met aansluitende stallen. Het deel links van de grote opening in de schuur wordt niet afgebroken, de rest wel.....	10
Figuur 8 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	12
Figuur 9 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	13
Figuur 10 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).	13
Figuur 11 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	14
Figuur 12 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	15
Figuur 13 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, meer in detail (bron: geopunt.be).	15
Figuur 14 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	16
Figuur 15 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	17
Figuur 16 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	18
Figuur 17 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	18
Figuur 18 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	19
Figuur 19 Detail van een plan uit 1716 dat de Slag bij Oudenaarde afbeeldt, met daarop troepen die zich tussen Mullem en Heurne bevinden (bron: kaart geraadpleegd via http://www.rafvanderdonck.be/illustraties/archief/planvanhet hoofdtreffen.jpg).....	22
Figuur 20 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).	24
Figuur 21 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	24
Figuur 22 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).	25
Figuur 23 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).....	25
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).	26
Figuur 25 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 (bron: cartesius.be en NGI).	26
Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	27
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	27
Figuur 28 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	29
Bijlage: Verkavelingsplan (bron: initiatiefnemer)	

Provincie : Oost - Vlaanderen
Stad OUDENAARDE

13° afd. / MULLEM / Sectie A / nrs. 567 C, 583 C / deel, 585 F, 585 G / deel

VERKAVELINGSAANVRAAG

ligging : Axelwalle
eigenaars : Consoorten Ghysels (lijst met eigenaars zie " Verkavelingsontwerp ")
P / a Axelwalle, 45 9700 Oudenaarde

Ontwerper :
Landmeetkundig studiebureau MARTENS bvba
Heurnestraat, 203 9700 Oudenaarde
T 055 / 314770 M 0476 / 500 762
E n.martens@telenet.be
Oudenaarde, 6 april 2017

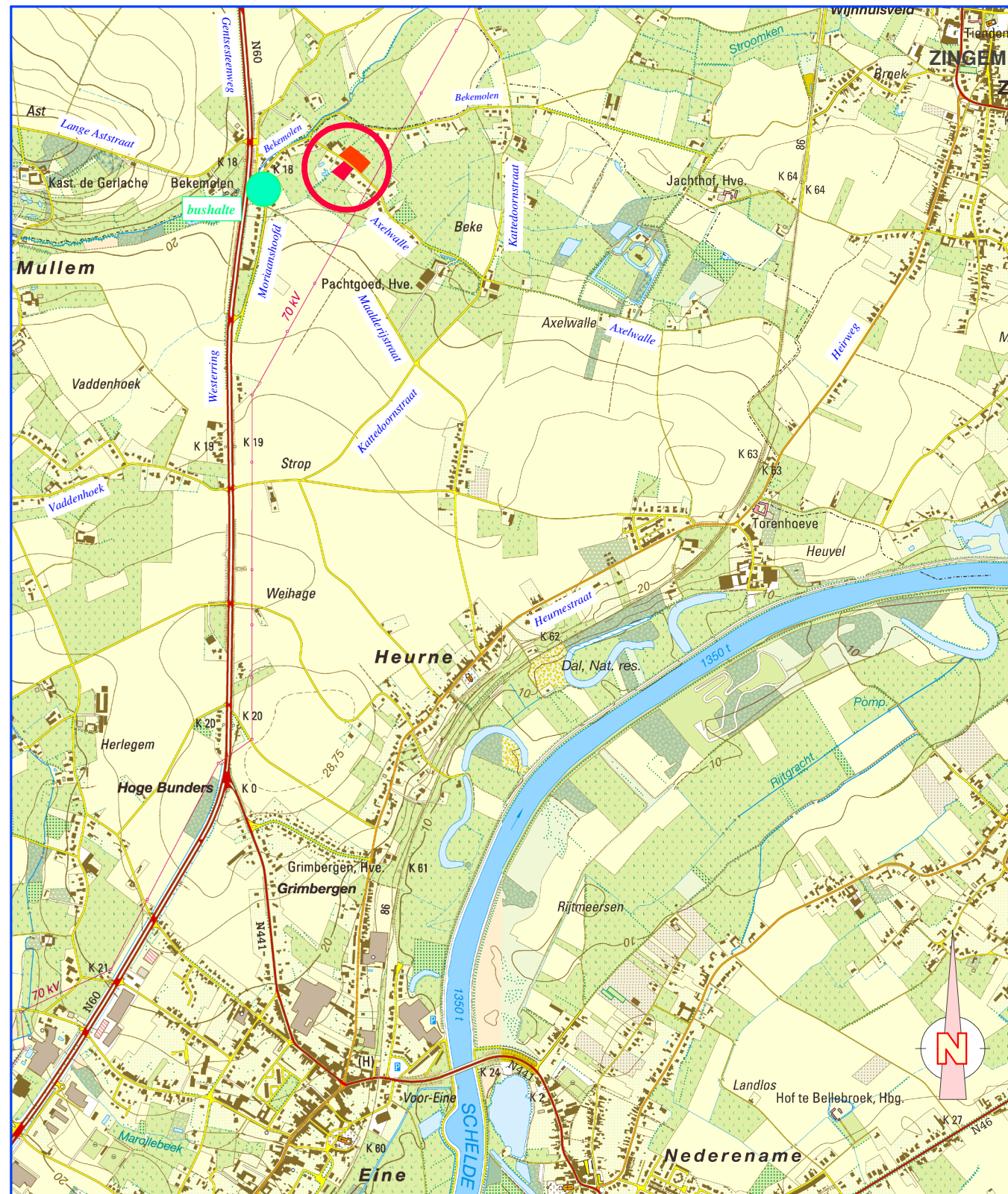
Gezien om gevoegd te worden bij mijn aanvraag
van heden 6 april 2017,
de gevolmachtigde,

notaris François Van Innis
Dorpsstraat, 7 9750 Zingem

Advies :

Liggingplan

Schaal: 1 / 10.000

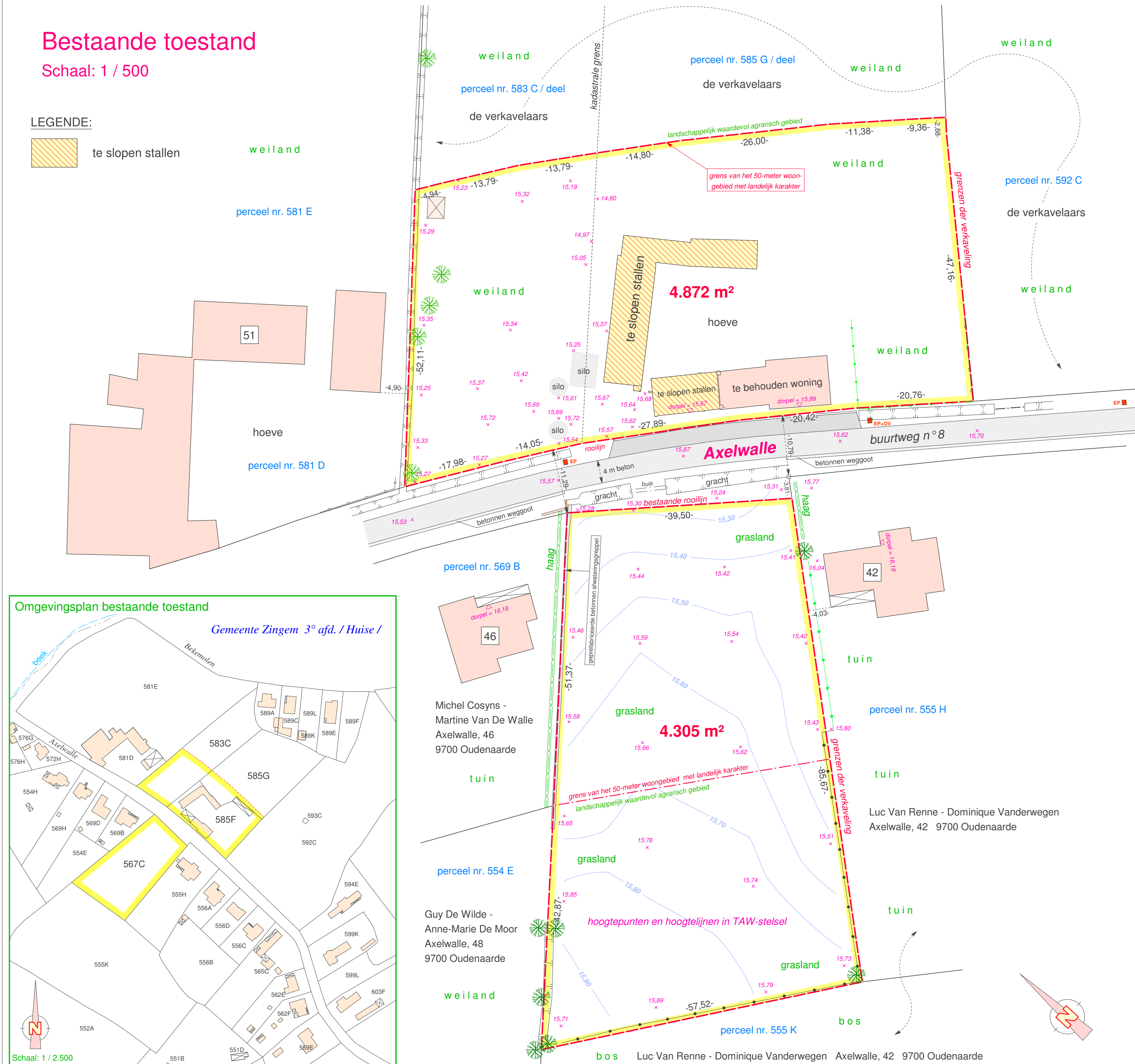

Bestaande toestand

Schaal: 1 / 500

LEGENDE:

te slopen stallen

Verkavelingsontwerp

Schaal: 1 / 500

